

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 952
van **MIEKE SCHAUVLIEGE**
datum: 17 juni 2022

aan **ZUHAL DEMIR**

VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Nulbemesting - Ontheffing

In opvolging van mijn schriftelijke vragen nr. 753 van 18 juni 2020 en nr. 1017 van 21 mei 2021 wil ik hierbij graag de meest actuele cijfers over de regeling rond nulbemesting opvragen.

Samen met de inwerkingtreding van het eerste MAP (mestactieplan), zijn er afspraken gemaakt over een geleidelijke uitfasering van bemesting voor landbouwgebruik in groene bestemmingen. Die afspraken zijn ondergebracht onder de regelgeving rond de nulbemesting. Ondanks de goede bedoelingen die achter de regeling rond nulbemesting zaten, leeft de indruk dat de uitdoofregel gefaald heeft.

1. Welk areaal aan groene bestemmingen viel onder landbouwgebruik (excl. terreinen beheerd door het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) of terreinbeherende verenigingen) en voor welk areaal daarvan (in hectare en procent) werd een ontheffing op nulbemesting gevraagd? Graag cijfers voor volgende jaren: het startjaar van de nulbemesting, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2020, 2021 en indien mogelijk 2022.
2. Kan de minister een overzicht bezorgen van de evolutie in de percelen waarvoor bij aanvang van de regeling een ontheffing van de nulbemesting werd gevraagd en waarop de ontheffing van de nulbemesting niet meer geldt? Graag een overzicht van de evolutie over de jaren heen, per provincie, in aantal percelen en procentueel ten opzichte van de referentiesituatie bij aanvang: het startjaar van de nulbemesting, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2020, 2021 en indien mogelijk 2022.
3. Kan de minister een overzicht bezorgen van de evolutie in de percelen waarop bij aanvang van de regeling nulbemesting een ontheffing werd gevraagd, die in de tussentijd onder natuurbeheer kwamen? Graag een overzicht van de evolutie over de jaren heen, per provincie, in aantal percelen en procentueel ten opzichte van de referentiesituatie bij aanvang: het startjaar van de nulbemesting, 1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2020, 2021 en indien mogelijk 2022.
4. Op basis van de laatst beschikbare data graag een overzicht van het type bemesting op betreffende percelen (in hectare en percentage).
5. Graag een overzicht van het aantal controles op toegepaste nulbemesting in groene bestemmingen, de overtredingen die zijn vastgesteld en de eventuele boetes (in aantal en in euro's) of sanctioneringen (graag opgesplitst per type) die zijn toegekend.

6. In het kader van het ontwerp-Programmatische Aanpak Stikstof wordt de ontheffing van bemesting geschrapt vanaf 2028 voor percelen in habitatrichtlijngebied met een groene bestemming.

Kan de minister een simulatie maken van de impact van deze maatregel in hectare en in percentage?

ANTWOORD

op vraag nr. 952 van 17 juni 2022

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

1. Het Mestdecreet regelt een bemestingsverbod met daaraan gekoppeld de ontheffingsregeling:
 - sinds 2000 voor de bestemmingen 'Natuurgebieden', 'Natuurontwikkelingsgebieden', 'Natuurreservaten' en 'Bosgebieden' volgens de gewestplannen (art. 41ter)
 - en sinds 2009 voor de bestemmingen 'Reservaat en Natuur' en 'Bos' van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (art. 41 bis).

Zodoende kunnen maar cijfers gegeven worden sinds 2000. De gegevens van 2022 zijn nog niet beschikbaar.

Ontheffing van het bemestingsverbod wordt conform de decretale regeling van rechtswege toegekend op basis van een aantal parameters. De ontheffing kan dus niet aangevraagd worden. De belangrijkste parameters om de status ontheffing te bepalen zijn de teelt en de BWK-code van het perceel, en mogelijke overdrachten van het gebruik van het perceel aan andere landbouwers. De ontheffing is uitdovend bij overdracht. Eenmalig kan de ontheffing overgedragen worden naar rechtstreekse afstammelingen (ook binnen rechtspersoon).

In tabel 1 in de bijlagen wordt een overzicht gegeven van het areaal landbouwgrond binnen deze 'groene' bestemmingen voor het startjaar 2000, 2005, 2010, 2015, 2020 en 2021 én het aandeel dat onder de ontheffing viel.

Onder de kolom Areaal 'groene' bestemmingen wordt de oppervlakte weergegeven van alle percelen in gebruik op 1 januari (= referentiedatum in Mestdecreet) van het betreffende jaar gelegen in de vernoemde groene bestemmingen.

De kolommen Aandeel dat in aanmerking komt voor ontheffing is het deel van het areaal groene bestemmingen dat gecatalogeerd wordt als 'intensieve graslanden of akkers'. U vindt zowel de oppervlakte in ha als het procentueel aandeel.

De kolommen Ontheffing geven het aandeel weer waarop de ontheffing effectief van toepassing is. Deze wordt weergegeven onder vorm van ha, het procentueel aandeel ten opzichte van de kolom Areaal 'groene' bestemmingen en het procentueel aandeel ten opzichte van de kolom Aandeel dat in aanmerking komt voor ontheffing.

De cijfers zijn steeds inclusief nieuwe 'groene' bestemmingen omwille van nieuwe gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (sinds 2009). Sinds 2000 is er een toename van 1660,59 ha landbouwgrond in 'groene' bestemmingen door nieuwe afbakeningen. Het aandeel met ontheffing is gedaald van 40,4% naar 26%.

2. De evolutie van de ontheffing is complex omdat er 2 factoren spelen: enerzijds is er het uitdovingseffect door overdracht naar een andere landbouwer en anderzijds verandert het aantal percelen en de oppervlakte met ontheffing door het afbakeningsproces (nieuwe afbakeningen/schorsingen en vernietigingen van afbakeningen).

Om een goed beeld te krijgen van het uitdovingseffect van de ontheffing is gekeken of de percelen die in het referentiejaar 2000 ontheffing hebben, ook nog ontheffing

hebben in respectievelijk 2005, 2010, 2015, 2020, 2021. Er is zodoende abstractie gemaakt van wijzigingen omwille van het afbakeningsproces.

In tabel 2 wordt per provincie een overzicht gegeven van de oppervlakte met ontheffing voor het referentiejaar 2000 en het gewijzigd aandeel in 2005, 2010, 2015, 2020 en 2021.

Sinds 2000 vermindert voor Vlaanderen de oppervlakte met ontheffing met 2.620,61 ha. Dat is een vermindering van 25,6% t.o.v. het areaal in 2000. Er zijn provinciale verschillen. De afname van het areaal ontheffing is het grootst in Oost-Vlaanderen (710,25 ha), gevolgd door Limburg (685,07 ha) en West-Vlaanderen (564,53 ha). De provincie Vlaams-Brabant kent de grootste procentuele afname (27,9%); de provincie West-Vlaanderen kent de kleinste procentuele afname (20,7%).

3. In tabel 3 wordt per provincie een overzicht gegeven van de oppervlakte met ontheffing voor het referentiejaar 2000 en het aandeel ervan dat in 2005, 2010, 2015, 2020 en 2021 in gebruik genomen is door ANB of een terreinbeherende vereniging.

Ook voor deze vraag is uitgegaan van de gronden met ontheffing in het referentiejaar 2000. Net als voor vraag 2 is er eveneens abstractie gemaakt van gewestplanwijzigingen of nieuwe bestemmingen door gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen na het referentiejaar.

4. Noch het gebruikte type mest, noch de opbrengingsmethode worden geïnventariseerd op perceelsniveau. De gebruikte hoeveelheid mest wordt op landbouwniveau geëvalueerd. Er kunnen dus geen cijfers gegeven worden specifiek voor de percelen in de 'groene' bestemmingen.

Op Vlaams niveau kan wel een inschatting gemaakt worden van de hoeveelheid aangegeven gebruikte meststoffen. In 2020 (cf. het Mestrapport) werd in totaal 92.358.705 kg N en 40.382.596 kg P2O5 uit dierlijke mest gebruikt, 52.335.622 kg N en 1.271.194 kg P2O5 uit kunstmest en 2.783.830 kg N en 955.024 kg P2O5 uit andere meststoffen (gegevens op basis van de jaarlijkse mestbankaangifte en de vervoersgegevens van de Mestbank).

65% van de gebruikte dierlijke mest is afkomstig van runderen. Gemiddeld werd 219,6 kg N/ha en 63,5 kg P2O5/ha opgebracht, waarvan 137,5 kg N/ha en 60,1 kg P2O5/ha uit dierlijke mest.

5. In 2019 werd op 17 percelen met een bemestingsbeperking (ten gevolge de ligging in natuur- bos- of waterwingebied) een terreincontrole van mogelijke bemesting uitgevoerd. Deze terreincontrole kon plaatsvinden naar aanleiding van een melding of door het uitvoeren van een ad-hoc controle van bemestingspraktijken. Op 15 percelen werd er effectief een bemesting vastgesteld en een sanctioneringstraject opgestart. Van de gecontroleerde percelen waren er 9 percelen grasland en 6 akkerbouw percelen waaronder hoog productieve teelten zoals mais en bloemkolen.

Tot en met juli 2019 was, op basis van het Mestdecreet (MAP 5), voor overbemesting op perceelsniveau een administratieve boete van 300 euro/ha van toepassing. Bij 11 percelen werd voor een totaal bedrag van 3.744 euro administratieve boetes opgelegd met een gemiddeld bedrag van 416 euro.

Vanaf augustus 2019 is overbemesting op perceelsniveau conform MAP 6 strafrechtelijk vervolgbaar. Bij 4 vaststellingen werd een proces-verbaal opgemaakt. Bij 2 dossiers werden ook andere inbreuken begaan, zoals het bemesten te dicht bij waterlopen of het niet-emissiearm aanwenden van meststoffen. De gewestelijke

beboetingsentiteit heeft hiervoor een totaal van 3.500 euro aan boetes opgelegd met een gemiddeld bedrag van 1.167 euro.

In 2020 werden op 13 percelen met een bemestingsbeperking een inbreuk vastgesteld. In 7 gevallen ging het om bemesting op grasland. Verder zijn er op 5 akkerbouwpercelen en op één perceel met de permanente teelt fruitbomen een bemesting geregistreerd. Van de vaststellingen werd een proces-verbaal opgemaakt. Er werd in het totaal een boete opgelegd van 5.850 euro door de gewestelijke beboetingsentiteit. Naast een geldboete kan de betrokkene ook geen vrijstelling op de gebiedsgerichte maatregelen van MAP 6 verkrijgen in het jaar na vaststelling van de inbreuk. Omwille van de opgelegde boete werd één vrijstelling op de gebiedsgerichte maatregelen 2021 niet toegekend.

In 2021 werd op 17 percelen met een bemestingsbeperking ten gevolge de ligging in natuur- bos- of waterwingebied en 6 percelen met bemestingsbeperking ten gevolge een beheerovereenkomst een controle van mogelijke bemesting uitgevoerd. Deze controle kon plaatsvinden naar aanleiding van een melding of door het uitvoeren van een ad-hoc controle van bemestingspraktijken of bij een controle van de beheerovereenkomst. Op 18 percelen werd er effectief een bemesting vastgesteld en een sanctioneringstraject opgestart. Van de gecontroleerde percelen waar er een bemesting werd vastgesteld waren er 15 percelen grasland en 3 akkerbouw percelen (aardappelen en wintertarwe). Bij alle vaststellingen werd proces-verbaal opgemaakt, het ging hierbij om 10 verschillende dossiers. Bij reeds 7 dossiers werd het sanctioneringstraject beëindigd en werd er door de gewestelijke beboetingsentiteit voor een totaalbedrag van 6.770 euro aan boetes opgelegd. Naast een geldboete kan de betrokkene ook geen vrijstelling op de gebiedsgerichte maatregelen van MAP 6 verkrijgen in het jaar na vaststelling van de inbreuk. Door de vaststelling van een verboden bemesting werden 3 vrijstellingen niet uitgereikt.

Daarnaast controleerde de Mestbank in 2021 percelen met nulbemesting aan de hand van de analyse van AGR-GPS signalen. Er werden 1.782 percelen gecontroleerd van 485 landbouwers. Op 117 percelen van 95 landbouwers werden een of meerdere AGR-GPS-lossignalen gedetecteerd. Na verder onderzoek werd aan 65 landbouwers een boete opgelegd van 300 euro/ha wegens overbemesting voor een totaal bedrag van 35.562 euro.

6. De Vlaamse Regering is met het stikstofakkoord overeengekomen dat er vanaf 2028 een verbod komt op het bemesten van gronden in de Speciale Beschermingszones (SBZ) en in het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN), zowel in de natuur- als in de bosbestemmingen. Hierbij is er in een uitzondering voorzien voor de huiskavels.

Omdat nog niet alle parameters gekend zijn is het op dit moment niet mogelijk om een volledige raming te maken van de oppervlakte die vanaf 2028 op nulbemesting komt. Zo is de oppervlakte aan huiskavels in de nieuwe bestemmingen nog niet gekend. Daarnaast hebben de resultaten van het openbaar onderzoek mogelijk nog een impact op de definitieve regeling.

BIJLAGE

Tabellen